

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XXVIII

ЛЮТИЙ — 1978 — FEBRUARY

ч. 264

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C.
Z2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J., 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warren, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді.

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО

Редакція:

B. Вакуловський, Л. Ліщина,
М. Смик, Ю. Криволап,
Л. Павлюк, В. Родак,
О. Пошиваник.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 7.50 доларів
Ціна одного примірника: 75 центів

В Австралії 5.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 55 центів

В Англії і Німеччині 6.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 60 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи 5.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 50 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки 4.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 40 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 25 канадійських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не заважають відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,
Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — Н. Лан, П. Карпенко-Криниця, Б. Мазепа, Б. Рунич, А. Шак, С.-ч. О. Шульгин — Конституанта нашої державності. В. Ш.—Вечір "Слова" в честь Петра Карпенка-Криниці. М. Смик — Населення України. О. Х. — У другу річницю. Ікер — Останній до раю. Т. С.-ко — Туга за дитям. О. Пошиваник — Леонід Плющ промовляв у Чікаго. Книга про більшовицький злочин у Він-А. Галан — Запасний фах. Книга про більшовицький злочин у Вінниці. І. Старий — Про старенького дідуся і красеня Розельчика. Панорама новин. З життя ОДУМ-у. Родинна хроніка. Гумор.

Надія ЛАН

ПРОМОІНЬ

(Лесі Українці у столітні роковини)

Нема тих квітів на землі,
Чоло Твое щоб увінчати,
А всі пісні такі малі,
Тебе щоб ними прославляти!

Сама Ти квіткою зросла,
Якій наймення Помикамінь,
І Україні віддала
Гарячий свого серця промінь...

I сяє він, як смолоскип —
Путі освітлює в темряві,
Які ведуть нас аж до стін
Своєї власної Держави.

Твої думки летіли в світ,
Як бистролетні дужі птиці,
Кувала Ти слова свої,
Як зброю, що твердіша криці.

Твій заклик громами громить
І душі сповнюює снагою,
Свій власний Храм знайти велить
I готоватися до бою!

Ти — Духом Волі одержима
I над мужів мужніша жінка!
За те ми славимо Тебе —
Наш Велет, Лесю Українко!

Олександр ШУЛЬГИН

КОНСТИУАНТА НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

22 січня 1918 року серед дуже грізних триожників обставин оголошено було повну самостійність України. Для історика, для юриста, для політика найбільшу цікавість уявляє те, ким був проголошений цей акт. Від цього залежить вся його вартість. Отже відомо, що самостійність було оголошено Центральною Радою. Наші вороги свого часу все робили, щоб дискредитувати остаточно, трактуючи її якимось революційним зібраним, неправозадним висловлювати волю народу.

На жаль, серед українців правого табору, серед тих, що були гірко вражені соціальною політикою того часу, виросла ворожнеча до нашого революційного парламенту, до конституантів нашої державності.

Чи була правозадата Центральна Рада?

Проста історична справка може вирішити питання: Центральна Рада утворилася в самому початку березня 1917 р. київськими громадськими організаціями. Даліша історія Центральної Ради — це історія творення української державності. Її головні етапи відомі.

8 квітня 1917 р. зібрався великий національний конгрес, куди з'їхались делегати з усієї України. Цей з'їзд реорганізує Центральну Раду, і вона складається тепер із строго окреслених всеукраїнських політичних і громадських організацій та представників од губерніальних з'їздів, обраних в свою чергу з представників од міст, волостей,

кооперативів, різних місцевих громадських організацій. Це був уже справжній парламент, але принцип, покладений в основу Центральної Ради, був ще не територіальний, а національний: обирали ті установи, які вже прийняли нашу національну платформу. Але на цьому діло не зупинилося. Національна творчість розгортається все ширше. В травні 1917 р. Центральна Рада користувалася вже нечуваною популярністю на Україні. Сотні і тисячі найгарячіших привітань надходили до її президії. Українці на Україні, колоністи розкидані по всьому світі, українські військові організації, утворені по всіх фронтах, по всіх гарнізонах Росії, — надсилали свої про відній інституції щирі побажання, вислів своєї відданості, вимогу, рішучу вимогу прийняти на себе весь тягар влади. Наскільки велика була ця популярність і сила Центральної Ради, видно з того, що неукраїнські партії на Україні, "меншості", що в квітні і в травні намагалися ще глузувати з Центральної Ради й нехтувати нею, тепер мусіли піти в Каносу і добилися в початку липня 1917 року місць і для себе. Їм дано 25% місць відповідно процентові меншостей на Україні, навіть більше.

Центральна Рада, таким чином, перетворилася в щось більше за просту установу: з цього часу — це наш парламент.

З самого початку Центральна Рада різко виділялася серед других революційних установ, утворених на теренах російської імперії, тим, що тут

не клався в основу чисто соціальний принцип. З початку особливо були в Центральній Раді представники різних верств громадянства, хоч натуально, з огляду на весь хід наших відносин, переважали представники демократичних верств.

Революція розросталася. Певні кляси і верстви організувалися, і Центральна Рада мусіла поповнити свій первісний склад. Крім представників меншостей, були прийняті представники всеукраїнського, збудованого на принципі терitorіальному, а не національному, з'їзу селянства. Далі ввійшли представники з'їзу наших військових і представники українського робітництва.

Центральна Рада після влиття цих всіх елементів безперечно стала ще міцнішою, ще більше авторитетною організацією на охопленій революцією Україні. Ale разом з тим, цілком природно щодо обставин того часу, вона стала дуже лівою установовою. Домінують в ній тепер українські соціялісти-революціонери. Зрозуміла річ, що ця гегемонія дуже націоналістичної, але разом з тим мало усталеної, мало викристалізованої, недосвідченої партії, була часом прикрою не тільки поміщикам, що по своїй чи чужій волі опинилися поза Центральною Радою, але прикрою і для тих поміркованих, державницьких елементів, які зоставалися в самій Центральній Раді. Ale чи виходить з цього, що треба було вважати її за неправозадатний орган, нездібний виявляти волю народу? Наші політики з права, що не навчилися відрізняти своїх спеціальних інтересів, своїх внутрішньо-політичних стремлінь від загальних, від національних, — думають, що так. Ale ми з цим ніколи не погодимося. I Центральна Рада зостається для нас нашим першим парламентом, нашою національною конституантою.

Пригадайте ті вибори, які регулярно по п'ятичленній формулі переведено було в той час.

Вибори до земств дали 80% українським націоналістам того ж типу, що й делегати Центральної Ради. Вибори до двох конституант — всеросійської (у вересні 1917 р.) і до української (грудень 1917 року та січень 1918 року) — дали майже ті самі результати, і обрано було ті самі особи, що засідали в Центральній Раді. Українським Установчим Зборам не вдалося зібратися, але ці вибори доводять яскраво, що Центральна Рада дійсно відбивала волю українського народу в 1917 році. Натурально, коли б тепер впали большевики, коли б було переведено нові вибори, — не треба бути великим пророком, щоб прогукувати тодішнім гегемонам повний провал на виборах. Скрізь по всіх країнах настрої соціальні, настрої внутрішньополітичні можуть мінятися від виборів до виборів. Ale правий і лівий парламент однаково репрезентують волю Англії або Франції в цілому. I Центральна Рада, ліва Центральна Рада, так само репрезентувала волю свого народу. I акти її, які оголосували самостійність, кожний безстронній свідок не може не визнати висловом волі українського народу.

З того часу пройшло багато років, і всі події, завзята геройчна боротьба з окупантами України — доводять з глибокою яскравістю, що справді Україна повстала до здійснення своїх національних ідеалів, що справді прагне вона до створення свого державного самостійного тіла, що реально наближається вона до здійснення тих актів, які декларовані були національною конституантою — Українською Центральною Радою.

(“Тризуб”, Париж, 1926 р., ч. 15)

B. III.

ВЕЧІР “СЛОВА” В ЧЕСТЬ ПЕТРА КАРПЕНКА-КРИНИЦІ

16-го грудня 1977 р. відбувся літературний вечір, організований торонтською групою “Слова” для відзначення 60-ліття життя та 40-ліття поетичної творчості поета Петра Карпенка-Криниці. Можна призвати, що це був надзвичайний вечір — один з тих літературних вечорів, де скромно, але в найоб'єктивніших рисах підводилися підсумки дотеперішніх творчих здобутків поета.

У вступному слові Б. Олександрові навів декілька біографічних моментів із життя Карпенка-Криниці та заторкнув деякі аспекти його творчого спрямування. Далі слідувала доповідь I. Боднарчука, а після доповіді, пані З. Прусаченко-Зубович і пані Е. Гурко читали вибірки із творів. Так спільними силами було представлено присутнім гіркий, повний трагізму, життєвий і творчий шлях визначного поета — автора сімох поетичних збірок, майстра версифікації, який у своїй поезії переплітає тепло і холод людських

взаємин з гіркотою фатального приречення власної долі.

Серед української літературної діаспори є декілька постатей, які, за висловом I. Качуровського, “не здатні вrosti в чужий ґрунт, для них не існує поняття “нова батьківщина” і які психологічно не сприйняли відриву від України”. Серед тих постатей вирізняється постать Петра Карпенка-Криниці.

Після того, як градоносний вітер знівечив його “солов’їний сад”, він зупинився між уявними, вимріяними образами рідної землі і реальною безперспективністю, що й стало причиною невідрядних роздумів, якими він наповнював свої збірки. Власне, на такій межі між уявним і реальним — народжувалася особлиза поезія похмурої символіки, в якій завуальовувалися поетові бажання вирватися із психологічних лябірінтів якогось підсвідомого тиску уявного бездушного оточення

Петро КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

*I я один. Вечірня птаха тиші
М'яким крилом торка мое чоло,
Як горда вічність, що несхідно пише
В скрижалях літ — добро і зло.*

*Пливу в далеких днів дрімучі пущі
Знайти розради хміль і зерна втіх,
Але шляхи вузькі... Все вужчі й вужчі...
I я іду по них.*

*Іду між сотні скель в обіймах бурі,
Що люто й хижо рветься напролом...
Усе таке важке й таке похмуре,
Як осінь за вікном.*

*Відводжу очі вбік. В думки закутий
Заслухавсь: вітер десь плачем заливсь.
I раптом... Що це? Як це може бути?
Ex, Кіплінг, Кіплінг!... Я не помиливсь...*

*Я чую... Серцем чую: тихо-тихо
В моїм саду зірвавсь і впав листок...
О краю дальний мій! О кара й лихो,
Але за що: за кожен хибний крок?*

*О саде мій, що лист дзвінкий колишеш!
У тебе осінь теж... Печаль своя...
Вікно б відкрить... Така в кімнаті тиша...
Розкрита книга й я.*

1947

"дрімучих пущ", "обіймів бурі", "шляхів вузьких", що стають "все вужчі й вужчі...". Ці символічні образи виникали перед поетом тридцять років тому; вони хвилювали, розбурхували його уяву тривожними передчуттями. Пізніші роки мандрів не додали його поетичній палітрі життєрадісних барв. "Події і зміряний простір" ніби залишилися поза його увагою і він спостерігав лише те, що творилося на його власному життєвому шляху.

Поезія Карпенка-Криниці — це вистраждані скарги чутливої душі людини, що повільно йде вниз по похилій площі в темета самоти з розбитими надіями без віри в майбутнє, бо навіть світанок майбутнього дня уподібнюється до солдата-сторожа, що "у сірій шинелі" "стоїть у вікні". Така поезія переступає граници сухо мистецьких функцій, вона вводить читача в глибші сфери пізнання людини, її боротьби самої з собою, з суспільними проявами. Через це кольорит і тональність такої поезії відмінні від кольориту й тональності звичайних ліричних переспівів щоденних тем. Власне, тому поезія Карпенка-Криниці вимагає особливого критичного підходу, щоб розкрити суб'єктивну суть його поетичної логіки.

Петро КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

**

*Коли вмирає людина —
Гаряча падає з неба зоря.
Коли, в брехні обертаючись, правда вмирає —
народжується зло.
Коли у смертній агонії гасне
Людська любов —
Стас гіркою вода,
І хліб, і мед.
За обрій сонце ховається, місяць холоне.
По всій землі
Справляють змій бенкет.
Виходять з лісовиц і нор своїх звірі.
I всі, усі дерева,
Всі птиці довго ридають у горах німих.*

1967

ЛЮДИ

*У їхні я гринаю душі,
У їхній граніт лобів
I все ж
Я лиш скіпка на суші,*

*Яку
Залишив
Приплив.
В очах моїх горе народу,
Катованих тінь жива,
Проблема,
Історія Сходу
Для них...
I чужа й нова.*

*I кажуть мені найсвітліші
Джентлмени,
Що я у світ*

*На "сонце"
З мотикою вийшов
Фантаст і чудний пійт,*

*Що треба рабів і холопів...
(О Господи, Боже мій)
Європа!*

*Европа!!
Европо!!!
Невже ж я тобі
Чужий?*

1950

М. СМИК

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

В Україні, як і скрізь, число населення і його густота постійно міняються. Протягом століть, зміни населення в Україні були порівняно величі, бо Україна була країною колонізації, і її територія дуже змінювалась. Під кінець XVII ст. на українських землях жило, мабуть, близько 3-х мільйонів населення; наприкінці XVIII ст. — вже близько 9 мільйонів; в половині XIX ст. — 20 мільйонів, а в кінці XIX ст. — 36 мільйонів.

У зв'язку з підневольним становищем України мінявся і етнічний склад населення. Особливо це ставалося в наслідок довголітньої політики примусової асиміляції та заселення України росіянами, яку провадив російський уряд. Опанування України, особливо її міст, колонізаторами-росіянами й примусова русифікація українців відіграли вирішальну й трагічну роль під час української визвольної революції 1917-1920 років. Найбільш заможна, освічена, культурна та фахова людність України, яка жила по містах, була зруїсифікована і до визвольної боротьби свого народу поставилась або вороже, або тільки пасивно спостерігала цю боротьбу.

В 1921 році, після повалення більшовиками Української Народної Республіки, коли Україна

горіла в полум'ї антибільшовицьких повстань, більшовики, підступно маскуючись, обіцяли українізувати українські міста і сприяти розвиткові української національної культури. Українська молодь, використовуючи нагоду, посунула до міст по науку й працю, і процес дерусифікації міст та культурного відродження набрав бурхливих форм. Цей поступук украйнців стурбував російсько-комуністичну владу, і в 1929-32 роках почалися заходи до цілковитого розгрому українського культурно-національного життя, до винищенння культурних і наукових кадрів, до масового вивозу української людності за межі України. В 1932-33 роках Кремль організував в Україні штучний голод, в результаті якого вимерло 7 мільйонів селян, які були носіями української національності.

Під час сталінського терору 30-х років великі маси українців загинули у в'язницях, концентраційних таборах, на примусових роботах; дуже багато було розстріляно. Пляново й безупинно вивозячи українців з України, радянський уряд так само пляново ввозив в Україну росіян і частково інших націоналів.

Зміни в кількості населення УРСР і його національного складу можна простежити з нижче-поданої таблиці:

Етнічний склад населення Української РСР

	Українців		Росіян		Інших		Заг. кількість населення
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	
Грудень 17, 1926*)	23,219,000	80	2,677,000	9.2	3,122,000	10.8	29,018,000
Січень 1, 1933*)	25,470,000	80.3	2,900,000	9.3	3,270,000	10.4	31,640,000
Січень 17, 1939*)							30,960,000
1939**)							40,469,000
1959***)	32,158,000	76.8	7,091,000	16.9	2,620,000	6.3	41,893,000
1970***)	35,300,000	74.9	9,100,000	19.3	2,726,000	5.8	47,126,000
Липень 1, 1976***)							49,200,000

В колонках за 1939 р. не подано окрім даних про різні національні групи населення УРСР, бо після перепису, що відбувся 17 січня того року опубліковано тільки загальну кількість населення. Не опубліковано також деталізації по районах або хоч по областях. Радянський уряд не подав розгорнутих підсумків, бо перепис був грубо зфальшований, щоб приховати загибель великої кількості людей, особливо українців, в Україні. Перепис населення було проведено ще раніше, в 1937 році, але наслідки його виявилися настільки некорисними для уряду, що перепис проголошено шкідницьким і про нього не опубліковано жодних даних.

Але і з поданих загальних цифр можна зробити висновок про страхітливі втрати в людях в період між двома переписами. Населення УРСР протягом того часу збільшилось майже на 2 мільйони осіб, але в порівнянні з 1933 роком (напередодні великого голоду), воно зменшилось на 780.000 осіб. Коли ж узяти до уваги, що природний приріст населення в 1924-27 роках становив в Україні пересічно 2,36% на рік і при нормальніх обставинах залишався б таким і в дальші роки, то в Україні на 1 січня 1939 року мусіло бути 38.426.000 людності, а не 30.960.000 (на 7.465.000 менше). Вживаючи різні критерії при дослідженнях офіційних радянських статистичних даних, приблизно до таких висновків приходять різні дослідники — українці і не-українці (С. Степовий, Д. Соловей, Ф. Лорімер, Н. Тімашов, С. Скшипек та ін.).

7-8 мільйонів втрачених людей — це наслідки голоду, арештів, розстрілів та інших видів

*) В кордонах тодішньої УРСР.

**) Разом із Західною Україною, Буковиною і південною Басарабією.

***) В теперішніх кордонах УРСР.

репресій. Коли ж взяти до уваги, що в перепис населення 1939 р. в загальну кількість населення УРСР включено мінімум 1.500.000 росіян, переселених в 1933-34 роках з Росії в українські села, населення яких вимерло з голоду, то не буде перебільшеннем говорити про знищення до 10.-000.000 українців в період між двома переписами.

Дані переписів свідчать також про непомірно швидкий зрост кількості росіян в Україні, якого не можна приписати виключно природному приростові. В 1926 р. на українських землях (включно з приєднаними пізніше західнimi і південнозахіднimi землями) було 28.550.000 українців і 3.055.000 росіян. Якщо порівняти ці цифри з даними 1970 р., то виявляється, що за цей час росіян в Україні стало на 165% більше, а українців — лише на 19% більше. Цей процес ще більше посилився в останні роки, про що свідчать дані переписів 1959 і 1970 років. Кількість росіян за цей час зросла більш як на 28 відсотків, а українців — на неповні 10%. Це неминуче веде за собою збільшення питомої ваги росіян в Україні насамперед за рахунок українців, а частково і інших національностей.

Понад 80% росіян в Україні живе по великих містах, де вони займають головним чином керівні посади. Крім того, за переписом 1959 року, по містах України живе 96% всіх жидів, 73% білорусів, 45% поляків і 40% усіх інших національностей, що живуть в Україні. Тим часом, переважаючу більшість сільського населення України становлять українці. Таким чином, основну масу українського народу радянський уряд тримає на злиденно оплачувані напіврабські колгоспні і радгоспні праці по селах.

На 15 січня 1970 року, населення України становило 47.126.000 осіб, з них 75% українців. До 1-го липня 1976 року воно зросло до 49.200.000 осіб.

В Україні помітний процес пересунення людності з сіл до промислових районів, про що на глядно свідчить статистика:

Міське і сільське населення Української РСР

Рік	Заг. кількість населення	Міське населення	Сільське населення
1927	29,040,000	4,930,000 17%	24,110,000 83%
1939	30,960,000	11,196,000 36.2%	19,764,000 63.8%
1959	41,869,000	19,147,000 46%	22,722,000 54%
1970	47,126,000	25,448,000 54%	21,678,000 46%

Спад сільського населення пояснюється індустриалізацією і урбанізацією України. Однак, індустриалізація провадиться неспівмірно: індустрія дуже слабо розвивається у відносно найбільше заселених західноукраїнських землях. Економічна ситуація людей на цих теренах така, що багатьом доводиться шукати працю за межами України, головним чином за Уралом. За пе-

ріод 1959-1964 років з України виїхало майже 1.700.000 осіб, а до міст України прибуло в той час з інших республік понад 2.000.000 осіб, в більшості не-українців.

Це означає, що український інженер, технік чи робітник мусить виїжджати зі Львова, Івано-Франківського, Києва чи Харкова за Урал, щоб зробити місце російському інженерові, технікові чи робітникові з Москви або Ленінграду. Росіянин в Україні не потребує вивчати українську мову, для його дітей є російські школи, для нього самого є російські газети, журнали, бібліотеки, кінотеатри й театри. А українець в Росії чи в будьякій іншій республіці СРСР мусить говорити лише російською мовою, посилати своїх дітей до російської школи, бо там ні українських шкіл, ні українських газет та книжок немає. Так відбувається процес русифікації українців.

Колосальні зміни в стані населення України спричинила радянсько-німецька війна, коли загинуло б мільйонів осіб. З національних меншин в Україні найбільше потерпіли жиди — біля двох мільйонів чоловіків, жінок і дітей жидівської національності німці знищили. Відступаючи з України, німці вивезли з собою майже все німецьке населення України, забрали також частину українського населення для роботи в Німеччині. Тікаючи перед поновною окупацією України більшовиками, на захід виїхало близько чверти мільйона українців.

Після закінчення війни, велика частина українців, яких забрано до Німеччини для примусових робіт, повернулась на батьківщину. Повернулись і військовополонені, але їх усіх вивезли "за зраду батьківщини" на Сибір. Однаке, й після відбудуття ув'язнення, частина їх ніколи не повернулась на Україну, бо їх примусово поселили за межами батьківщини.

У зв'язку з проведенням нових кордонів між Україною і Польщею, за договором про обмін населенням, майже все польське населення Західної України переїхало в Польщу. Українську людність із західних окраїн, що відійшли до Польщі, в числі близько 700.000, вивезено на схід (Галичина і Донбас) або на захід (Східня Прусія і Долішній Шлезьк). До Польщі належать тепер цілі українські краї: Лемківщина, Надсяння, Холмщина і Підляшшя; до Чехословаччини — Пряшівщина; до Білоруської РСР — українські території з містами Берестя, Пинськ, Турів та інші. В межах Росії є тепер українські етнографічні землі у Воронізькій і Курській областях, східна частина Донецького басейну і Кубанщина.

Українська РСР — одна з найбільш густо населених республік СРСР. За переписом 1970 року, в ній припадає в середньому 78 осіб на один кв. км. Найбільша густота населення є в промислових областях. Наприклад, у Донецькій області на один кв. км. припадало в 1970 р. понад 185 осіб, в Київській — 120 осіб. Найнижчу густоту населення має Херсонська область — 36 осіб на один кв. км.

В Україні є такі національні меншини: росіяни, жиди, поляки, білоруси, молдавани, болгари, угорці, греки, румуни й інші.

У ДРУГУ РІЧНИЦЮ

Минуло вже два роки як помер Микола Понеділок. Знають його всі як гумориста, письменника, і мистця слова. Ми знали його теж як людину — хорошу, чесну, шляхетну. Він понад усе любив український народ, обожнював українську мову і був любимцем муз, що видно вже з кількості його творів.

Нам, одумівцям, його відхід болючий ще й тим, що Микола Васильович завжди радо брав участь в одумівських зустрічах, концертах, вечорах.

Микола Понеділок був справжнім соборником, він товаришував і підтримував добре зв'язки з людьми доброї волі з усіх земель України. Доказом цього можуть бути вірші чи оповідання, присвячені пам'яті Миколи Понеділка, наприклад: "Вересневий спогад" Вадима Лесича, "Океан" Л. Масюти, "Останній до раю" Ікера, "Пам'яті М. Понеділка" Богдана Мазепи та багато інших. Останні два названі передруковано*).

O. X.

Микола Понеділок

IKER

ОСТАННІЙ ДО РАЮ

Там, де немає смутку, ні ридання, але вічне життя, в зазоряних райських оселях зібралася велика культурна громада, щоб традиційно вшанувати день народження Пророка України Тараса Шевченка, або, як то на Землі звикли казати, — відзначити березневі роковини.

Зійшлися душі українських поетів та письменників кількох поколінь, від народників та романтиків почерез "Молоду музу", символістів, парнасистів, розстріляне або іншим способом заму-

Богдан Мазепа

ПАМ'ЯТІ М. ПОНЕДІЛКА

Пішов ти, друже, у блакитну даль,
Де більш немає болю, ні печалі.
І залишив нам невимовний жаль,
І струни серця, що так ніжно грали.

Пішов ти, друже... Путь без вороття
Покличе нас усіх в сумну годину.
Ти так любив і друзів, і життя,
І над усе: вітчизну-Україну.

Прощай, наш друже! У довічнім сні
Ти будеш завжди у херсонськім полі.
І десь заплачутъ скоро навесні
Дніпро і Київ, сосни і тополі.

7. 2. 1976.

* Слово—Збірник Українських Письменників ч. 6.

чене відродження, аж до письменників-емігрантів нинішньої доби, членів МУР-у, "Слова" і таких собі нестоварищених, вільних козаків. Великий континент діячів культури цвінтarya у Саут Баунд-Бруку, в Америці.

Програму заплановано соборну і на високому мистецькому поземі. "Заповіт" виконала Республіканська капеля Олександра Кошиця в першому її складі, з 1919 року. Слово про Тараса Григоровича сказав д-р Іван Франко зі Львова. У концертovій частині зачарувала всіх своїм голосом Соломія Крушельницька, при фортепіяновому супроводі Миколи Лисенка. Марія Заньковецька читала "Послані до живих, мертвих і ненароджених", а Лесь Курбас рецитував пролог до поеми "Гайдамаки".

Наприкінці організатори святкового концерту дуже просили Батька Тараса, щоб проспівав свою улюблена — "Зоре моя вечеровая".

— А де моя бандура? — спітив Тарас Григорович.

— Вже послали на Землю янголів, щоб вам принесли.

Тоді від небесних брам передали вістку, що до Божого Царства тільки що прибув молодий письменник-емігрант, що дивно якось називається і просить, щоб і йому було дозволено взяти участь у шануванні Тараса Григоровича Шевченка.

— А хто ж він такий? Як зветься?

— Каже, що він Микола Понеділок...

— Та невже і він тут! — здивувався поет "зализних строф" Євген Маланюк. — Я ж його знаю: це мій земляк із Слобожанщини! Славний хлопець! Ще донедавна — письменник-гуморист з Нью-Йорку.

— Талановитий новеліст. Це ж я його охрестив четвертим сином Василя Стефаника, — ме-

лянхолійно посміхнувся теж недавно прибулий з долини сліз поет Богдан Кравців.

— Ну, що ж, хай іде сюди, — хитнув головою Тарас Григорович. — Тай нехай нам щось веселеньке прочитає, раз він, кажете, гуморист.

Так з'явився в Божім раю Микола Понеділок, достомено таким, як його звик малювати маestro Едвард Козак, званий "Еком": чимчикував собі ляндрасом-викилясом, крочком-бочком, ледве торкаючись стопами хмар, з чубом таким неоковирним, з райською пташкою на голові, з квіткою щастя в руці, зірваною десь покрадьки з небесних левад, та й ще з книжкою своєю сміхотворною під пахвою!

Вклонився членко Батькові-Тарасові і сказав, ніби в сопілку заграв:

— В цей день Вашого Свята прийміть, Тарасе Григоровичу, і мій доземний поклін та мій скромний, але від серця щирий даруночек — мої "Смішні слізини".

— Он, який ти мені вдався, — поклепав Миколу по плечу Тарас Григорович. — А чого це ти, синку, так поквапився на той світ, такий ще, нівроку, молодий та дженджуристий?... Тобі ще довгі роки було б жити, людей веселити, розумні книги писати, а не ряст топтати.

— Ой, рятуйте мою душу! — затужив Микола Понеділок. — Така мене, Батьку, чорна журнала, така неописана туга за Україною взяла за серце, що воно, бідолашне, не видержало та й лопнуло.

— То що ж, панове-товариство? — спитав добрячим голосом Тарас Григорович. — То хіба дозволимо нашому новопришельцеві включитися в концертну програму?... Чи всі згодні?

— Згодні, Батьку, згодні! — загомоніли хором душі колег-письменників. — Давайте його на сцену, хай покаже, який з нього мастак проливати — смішні слізози.

Так відбулися перші гастролі Миколи Понеділка поза межами поцейбічного.

Тарас СКО

ТУГА ЗА ДИТЯМ

(З родинної хроніки)

Пантелеїмон ніколи не дорікав Парасці, що вони не мають дітей (бо що то допоможе?), але коли вже тридцятка була за плечима, то хоч достатки їхні поступово зростали й він здобував поступово повагу серед господарів, але живчик, що спонукував його до невтомної праці на землі й на воді, почав спадати — пощо те все, коли нікому буде лишити?

І не знати — чи то так у світі, за провидінням зверху, має бути, що нещастя одних є джерелом щастя для других, але так сталося... Коли Параска в Різдвяні свята зайшла до хати, з гостинцями для сиріт, вона хотіла тільки вчинити невелике милосердя, як і другі жінки, що навідувалися, але коли побачила замурзане немовля, яке лазило по долівці, коли те дитя глянуло на неї великими чорними очима й простягнуто цукерку не взяло, а, розставивши рученята, простягнуло їх до неї, то вона підхопила дитя й пригорнувши його до грудей, відчула, що в неї під серцем щось йокнуло, в голові запоморочилося й вона поспішно сіла на лавку. По всьому тілі пройшов незнаний до того струмінь материнського тепла, що зігрів раптово все її тіло.

Її тіло палало вогнем, а дитя брудними пальцями, як сліпець, обмачувало її щоки, ніс і лепетало: "ба-ба-ба..." Параска, знана всім людям чепуруха, не відчувала й не бачила брудних дитячих пальців, які лишали брудні плями на лиці. Вона відчувала від того дитячого мацкання якесь блаженство, священнодійне відчуття, подібне до того, як священик у великі свята мирував у церкві пахучкою оливою.

Знала давно, що хотіла мати дитину, але тепер вона хоче не якусь дитину, а тільки цього малого кучерявого Семенка, з великими чорними очима, що збудив її материнські чуття й материнську любов. Ніякого другого! Вона так і сказала: "Це моя дитина! Моя!"

Ту ніч Параска не спала, а марила. Пантелеїмон навіть побоювався чи не захворіла. Від обіймів мужа відсторонилася, але вдосвіта Пантелеїмон, лупнувши очима, побачив, що жінка спала не з головою на подушці, а обіймала подушку, притиснувши її до грудей.

Однаке, виявилось, що взяти дитину не так просто, як Парасці здавалося. Батька й матері не було, загинули в трагічному випадку, але були хрещені батько й мати дитини. Хрещена мати, колишня подруга Парасчина, Настя, сказала: "Сам Бог велить тобі взяти нашого хрещенника", а от Юхим Жилавий, хрещений батько, став на дібки: "Я проти!"

Ходила й до священика, але отець Павло, хоч і признавав обох, Пантелеїмона й Параску, гідними усиновити сироту, наєсть радий би тому був, але сказав, що по закону Православної Церкви рішальне слово в такім ділі має хрещений батько, бо він брав перед Богом обов'язки опікунства "аж до возмужання" хрещеника.

Виходить, що в цьому ділі Юхим найбільший начальник, його оминути не можна. Параска й Пантелеїмон самі мають багато хрещеників, але всі вони, дякувати Богові, мають живих батьків і матерів. Юхим же має своїх четверо дітей, а жінка його виношує п'яте, сам узяти не може,

хібащо до якогось часу. Але він має знайти свосму христеникові батька й матір — воно так узвичаєно. Кого ж він має ліпшого на оці?

О, Параска догадується, де тут собака зарита. То діло давнє... Юхим колись, ще бувши парубком, сватався до Параски, а отримав гарбуза... Але чи він один того гарбуза потяг?! Параска почала рахувати на пальцях: Гордій, Кирило, Микита, Василь, і другий Кирило, а Івана вже пожаліла й переказала, щоб не рипався. А скільки тих парубків хотіли її мати за свою, скільки залиялося!... Лукава усмішка з'явилася біля уст, але тут зайшов Пантелеїмон і Параска чаплією шуснула по сковороду, на якій млинець вже наполовину згорів. Пантелеїмон вибирав під мисником поплавці до сітки, але почувши пригороїле, глипнув оком і прорік: "Про чорнявого замумалась", — і потяг надвір.

Вона не признається нікому нізащо, а отже, хоч і жартома та ненароком, але правду сказав чоловік. Згадала бо того, хто ні сватів не присилав, ні надіялася, але який любив її й який умів любити!...

Павло був красень і мрія дівоча: стрункий і високий, чорнявий, очі — пара великих вуглинок із жаром, які душу проймали. А як співав!... Боже, прости, але забути того не можна...

Туман поле, поле покриває,
Мати сина, сина провожає...

Ta пісня ніби про нього була складена. Тільки він матері не мав, а бабу. Його мати, старі люди казали, ще дівкою нагуляла того Павла, мусіла покинути село, а в гроді чи то заміж вийшла, чи щось трапилось, а тільки ніхто її не бачив. Павло не сватався ні до кого, бо не було з чим. Сам казав, що не хоче жебраків плодити. Його так і кликали — Бабин Павло.

Покійний отець Іван, доброї душі був чоловік, потурбувався й взяли Павла в архірейський хор, десь у губернію чи може й далі. Вже років п'ять буде як його бабу похорали. На старість зовсім була осліпла.

Було колись та відгуло... А тепер радість і грішні спомини перемішуються в голові. Хочеться те дитя до грудей пригортати, синочком називати, та й згадала, що воно ж таке чорнявка-кучеряве, і такі ж очі-вуглинки має, як і в Павла були. Хоч Павло тут ні до чого. Павла вже давно не було в селі. Це дитя мало батька чорнявого й кучеряного, а синок то таки в батька вдався. Параска добре пам'ятає покійного Григорія Шатила. Його батько Хрисанф, що насаджував і доглядав панський сад, і був знаним на всю околицю садоводом, походив якимсь кінцем з місцевих греків, а Григорій то мабуть уже не тямив по-грецькому. Бач, згадала — та Шатили ж приходяться якоюсь ще ріднею Жолудям!

Зайшов чоловік і мив руки.

— Пантелею, ти колись згадував, що Шатили приходяться вашому Жолудівському родові якоюсь ріднею, яким то кінцем ви рідня?

— Та то вже рідня на третьому киселі... Діло то давнє. Чекай... як же воно було? — бо я й

замумалась... Мій покійний тато Іван, Царство йому Небесне, ще іздив у гостину, і нас возвив, до Шатил у грод, там вони рибою промишляли. То тато кликав стару Шатилиху тіткою. Так таки й кликав: — "Тітко Оляно!", — бо тож була рідна сестра його батька Максима, Уляною звалася, та наші люди всі імена поперекручуєть: замість Уляни — Оляна, замість Агапії — Гапка...

— Ще пам'ятаю як вона приїжджає на похорон діда Максима й дала мені пару коників, пряніків таких, щоб я не рюмсав дуже, бо я таки діда дуже любив. Та й було за що! То був чоловік! Хай йому гицнеться на тім світі. Той дід, як казали люди, пройшов і Крим, і Рим... З Напасльоном якимсь воював, у Франції був.

— На великі празники, особливо на Покрову, як надіне було жупан козацький, почепить козацьку шаблюку, а на грудях — то цілий іконостас був, медалів тих, — як у генерала. Як візьме мене за руку, то я був на сьому моменті небі, бо другі хлопчаки страх мені завидували. Ніхто бо не мав такого діда. Він нікого в світі не боявся, тільки Бога та ще може трохи своєї баби Марини...

— Ну, то бач, якщо твій дід був ріднею з Шатилами, то це ж нам у руки козирі, є ж у тому хлопчикові й Жолудівська кров.

— О, ти он куди закидаєш! Не знаю чи те все допоможе, бо то вже дуже далека рідня.

— Той хлопчик має бути нашим сином! Чуєш?! — тільки той і ніякий інший! То був вибух, вилив найглибших затаєних бажань і Параска розридалася. Умовляння чоловіка нічого не допомагали, тільки підсилювали ридання.

Параска не була плаксивою. Вже років з п'ятнадцять як подруженні, а оце вперше заломилася й не знаходила втіхи. Пантелеїмона, як близькавка, пронизала думка, що коли не звершиться бажання жінки, то життя не буде. Він далекий був від потакування примхам жінки, але тут ридала не жінка, а мати, стужена за дитям...

Хто б міг думати, що мале, немічне й, здавалося, чуже дитя, здатне перетворити звичайну жінку на матір?...

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру,
можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку.
Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197

Ол. ПОШИВАНИК

ЛЕОНІД ПЛЮЩ ПРОМОВЛЯВ У ЧІКАГО

Леонід Плющ, вертаючись із Світового Конгресу Психіатрів у Гонолулу, де, як живий свідок совєтського терору, багато спричинився до засудження Советського Союзу за зловживання психіятрією над політичними в'язнями, зупинився на тиждень у Чікаго. З допомогою українських демократичних середовищ, приїзд Плюща до Чікаго спонзорував ОДУМ, до якого належать переважно діти батьків, які раніше пережили совєтське пекло так, як і Леонід Плющ у недавній час. У Чікаго, крім двох зустрічей з українським громадянством, Плющ говорив перед американською публікою в YMCA, дав інтерв'ю на телевізії, місцевій газеті "Чікагська трибуна" та на українській радіопрограмі панства Самбірських.

Перед приїздом Плюща, радіопрограма Визвольного Фронту (бандерівців) засудила Плюща та організаторів його доповіді в Чікаго. Крім радіопрограми, Визвольний Фронт широко розіслав листи у тій же самій справі. Однаке, люди масово прийшли побачити й послухати людину з рідного краю, прийшли побачити недомученого живого свідка КГБівських психушок і не побоялися, що хтось їм прищепить марксизм. Перша зустріч із Плющем відбулася 6-го вересня в ресторані, на яку було запрошено коло 60 осіб, а ще стільки людей самі прибули. Після формальностей і подяк цей вечір відкрив і провадив проф. Василь Маркусь.

У п'ятницю 9-го вересня, у переповненій авдиторії школи Шопена всі присутні, понад 700 осіб, встали і вшанували українського патріота з України довгими оплесками. Цей вечір, заради якого Плющ приїхав до Чікаго, відкрив голова ОДУМ-у Олексій Коновал. Представивши гостя коротким життєписом, він додав: "...Леонід Плющ народився, жив і був вихованій у системі, під якою тепер живе український народ. Його думки й погляди, самозрозуміло, різняться від наших. Бажання Леоніда, допомогти українському народові, збігається з бажанням всіх нас..."

Перед початком своєї доповіді, Плющ спростував закиди, що він, нібито, соромиться бути українцем та що Петлюра був погромником жидів. На це Плющ сказав, що ті закиди базовані на репортажах у пресі після першої доповіді в Нью Йорку і цитати були вирвані з контексту. Він повторив повний зміст того, що він говорив у Нью Йорку. До цього він додав, що "в Советському Союзі газети брешуть з наказу, а тут — дозволено брехати" (чи то сказав, вільно брехати, щоб самому не помилитися — О. П.).

Л. Плющ з'ясував працю української групи на Гаваях, яка була успішна завдяки спільному зусиллю всіх присутніх, щирої правди та документованих фактів, які мусіли витримати всі перевір-

Леонід Плющ

ки та допити науковців. При цьому він закликав усіх українців до спільної праці в обороні українських політв'язнів, щоб добиватися належних прав українському народові. На це, він твердив, є різні способи, навіть можна уживати різні пункти Гельсінських умов, а також совєтський Червоний Хрест через Інтернаціональний Червоний Хрест. Комітети оборони українських політв'язнів існують майже в кожній державі вільного світу. У цих комітетах є велика перевага української молоді. Добре було б, щоб більше української молоді цікавилася політикою та обороною політв'язнів, а старші, замість перешкоджати молоді, їм помогали. Плющ казав, що годі українцям надіяться лише на чужу допомогу, а ще менше слід надіяться на якусь війну Советського Союзу з Китаєм чи іншую. На випадок війни, незалежно хто виграє, український народ найбільше утратить.

Плющ твердив, що сьогодні погроми української інтелігенції є страшніші, ніж були в 1972 році, вживаються жахливі способи і вертаються до сталінських методів. Одночасно русифікація збільшується. Однаке, відвага спротиву і українська свідомість, зокрема серед молодшого покоління, також збільшується. Самвидав людей уже не задоволяє, то є багато роботи і мале коло читачів. Люди слухають закордонні радіостанції, зокрема радіо "Свобода" і "Голос Америки".

На всіх своїх виступах Леонід Плющ підкреслював, що він — українець і патріот України (в ССР слово націоналіст має погане значення, тому дисиденти називають себе патріотами України). Раз на питання про УПА він відповів, що якби йому довелося бути у тій самій ситуації, то напевно й він був би в її рядах і додав, що читав довоєнну програму ОУН і вона йому

не сподобалася—нової програми він ще не читав, Леонід Іванович перед авдиторією, хоч і курить сигарету за сигаретою, виглядає спокійним і видно, що вільно почувається. Часто він приймає ряд складних і довгих питань, без записок, і без дотримання порядку їх відповідає. Своєю неформальністю, зокрема одяgom, він різно вражає людей. Це, пояснив він, не з браку пошани до людей, а йому друзі порадили таку ношу, і він вигідно в ній почувається.

Леонід Плющ народився 1939 року в місті Нарин в Киргизії. Його батько загинув 1941 р. під час війни. Середню освіту Леонід Іванович закінчив із срібною медалею, а математику при Київському університеті закінчив 1962 року. Він працював дослідником при Інституті Академії Наук в Києві, був членом Комсомолу, але до партії не вступив. Леонід одружений, його сини ще на Україні ходили до школи, в якій навчання було українською мовою (як відомо, на Україні мало батьків посилають своїх дітей до шкіл, де навчання є українською мовою, мовляв, є більше вигод з російської мови).

За домагання людських прав на батьківщині, за права й свободу українського народу, ніби гарантовані советською конституцією, Леоніда Плюща посадили в кагебівські психушки із умовою хворими та божевільними злочинцями. Кагебісти в білій одежі надуживали його тіло і мозок, як фізично, так і наркотиками.

Прибуток із доповіді Плюща в школі Шопена переслано до Нью-Йорку Комітетові Оборони Політв'язнів СССР. Також ОДУМ переслав допомогу родині Плюща, яка живе у Франції, коло Парижу.

ВИЙШЛА З ДРУКУ КНИЖКА

Василя Чапленка

"МОВНА ПОЛІТИКА БІЛЬШОВИКІВ,
СПРОБА ІСТОРИЧНОЇ АНАЛІЗИ",

Нью-Йорк, 1976 р.

Ціна одного примірника 3 дол. 50 центів.

Замовляти:

MRS. ANNA KRAWCZUK,
26 William St., Maplewood, N. J., U. S. A.
07040.

ALEX ELECTRIC LTD.
ALEX SCHIDOWKA

Industrial — Commercial — Residential
London, Ontario

Tel: 439 - 6747

21-ша КОНФЕРЕНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТУ

ОДУМ-у

відбудеться

від 24-го до 26-го березня 1978 року

в Баванд Бруку, Н. Дж., США

Усі старші виховники та всі члени ОДУМ-у
ласкаво запрошенні взяти участь у нарадах.

ЦК ОДУМ-у

ЧИ ЗНАЄТЕ?

1. Бій над Калкою відбувся в а) 1223 р.,
б) 1240 р., в) 1169 р.
2. Річка Калка впадає в а) Чорне море,
б) Озівське море, в) Дніпро
3. Галичину і Волинь з'єднав в одну Галицько-Волинську державу князь а) Ярослав Осьмомисл, б) Данило, в) Роман Мстиславович
4. Останнім князем Галицько-Волинської держави був а) Володимирко, б) Лев, в) Юрій II
5. Галицько-Волинська держава занепала після зруйнування татарами Києва через а) сто років, б) двісті років, в) триста років
6. Річка Харків, Лопань і Уда, при злитті яких розташований Харків, належить до басейну а) Дніпра, б) Дону, в) Дністра
7. Місто Львів розташоване на річці а) Полтви, б) Стирі, в) Случі
8. Батурин, столиця України при гетьманах Многогрішному, Сомойловичеві і Іванові Мазепі, належить тепер до а) Сумської області, б) Чернігівської області, в) Харківської області
9. Там, де зливаються річки Інгулець і Саксагань, розташоване місто а) Никопіль, б) Кривий Ріг, в) Кременчук
10. Назвіть п'ять обласних центрів України, розташованих на Дніпрі.

(Відповіді дивіться на стор. 14)

КНИГА ПРО БІЛЬШОВИЦЬКИЙ ЗЛОЧИН У ВІННИЦІ

Метрополітальний Відділ Українського Конгресового Комітету Америки в Детройті звернувся із закликом до українського громадянства на чужині в справі видання англійською мовою книги про більшовицький злочин у Вінниці в 1937-38 р.р.

У зверненні, між іншим, говориться:

"Відзначаємо цього року 40-ліття більшовицького злочину у Вінниці — масового винищення українців у 1937-38 роках.

У 1943 році викопано 9,432 тіл невинно замордованих людей у Вінниці. Трагедія у Вінниці вивчена надзвичайно глибоко. Найкращі фахівці кримінальної медицини з Бельгії, Болгарії, Фінляндії, Франції, Італії, Хорватії, Голяндії, Румунії, Швеції, Словаччини, Мадярщини, Німеччини та України ретельно вивчали ту подію.

Жодне масове вбивство (геноцид) не вивчено настільки досконало, як вбивство в Вінниці. Недавнє масове вбивство жидів нацистами теж не має свого фахового вивчення з боку кримінальної медицини, бо німецькі катівні знищили вогнем тіла забитих і хоч знайдено величезну кількість кісток, будь-якого вивчення вже перевести не можна було. Саме на цій базі почала з'являтися і інсінуація, що ніякого масового знищення жидів не було.

Подія у Катині теж не дісталася свого повного вивчення з боку кримінальної медицини.

Але не дивлячись на це все, Катинь і вбивство жидів незрівняно більше відомі світовому загалові, ніж вбивство у Вінниці.

Знаменитий фаховий рапорт фахівців про вбивство в Вінниці, написаний у 1943 році, існує лише в кількох примірниках німецькою мовою і існує небезпека його повного знищення.

Із збірника вінницьких матеріалів випливає повна картина цієї великої трагедії України.

Глибоко вивчені спільні могили в усіх трьох місцях поховань: у саду, на цвинтарі і в "Парку культури й відпочинку". В деталях вивчені трупоположення, заховання одягу забитих і встановлена кількість вбитих. Загальна кількість масових поховань була 97, з середнім числом трупів на могилу коло сотки. Найбільша могила мала 284 трупів.

Переважаюча більшість жертв була застрілена двома пострілами у потилицю. Встановлено, що в багатьох випадках кулі не вбивали жертву, тоді голову було розбито тяжким предметом, приблизно у 4% забитих. В деяких випадках, автопсія показала присутність землі в роті і медичні

фахівці прийшли до висновку, що деяких закопано живими. Поважна кількість жертв — це жінки у загальній кількості 169. Одна жінка була вбита з дитиною під час пологів, а друга була вбита разом з прив'язаною дитиною.

Ідентифіковано було 679 жертв. 9 було ідентифіковано на базі фізичних прикмет; 468 на базі пізнання одягу жертв родичами; 202 на базі знайдених документів. Переважаюча кількість осіб — це українці, а з них було 3/4 селян і робітників і четвертина належала до інтелігенції...

Усі дослідження зафіксовані у величезній кількості фахових фотографів, приготованих за найдосконалішими методами кримінальної медицини та криміналістики. Зафіксовані місця поховань, кулі, повні чи часткові автопсії. Ця частина речових доказів збереглася, бо була опублікована в рапорті.

Залишився рапорт, що складається з справовдань трьох комісій, які досліджували вбивство у Вінниці — комісії по кримінальній медицині, комісії по поліційній криміналістиці і юридичної комісії.

Цей рапорт надруковано німецькою мовою під назвою "Масове вбивство у Вінниці". Наклад цього рапорту був знищений майже повністю при бомбардуванні друкарні у Ляйпцигу. Буквально однієї книжок про цей злочин розкидані по декількох бібліотеках Європи. Принаймні один оригінальний примірник і декілька його копій є на Північно-американському континенті.

Цей рапорт — є незаперечним доказом, принаймні, однієї трагедії України, доконаної російсько-більшовицькою державою.

Ці всі причини є більш чим достатні, щоб перевидати цю книгу англійською мовою, разом зі спогадами члена міжнародної комісії п. інж. М. Селешка та іншими матеріалами. Але найважливіша причина для видання цієї книги — це відзначення пам'яті тих десяти тисяч чоловіків, жінок і дітей, що загинули глухими ночами під шум дізельних моторів у казематах НКВД у Вінниці. Мусимо гідно відзначити 40-ві роковини цих сумних подій.

Інститут ім. Симона Петлюри у Філадельфії у співпраці з УККА Детройту (Мічиган) постановив видати цю важливу працю для світового читача.

Ця велика трагедія України не може бути забута. Матеріали мусять бути видані англійською мовою. Праця плянується на 2 великі томи; на її переведення потрібні поважні фінансові засоби. Бажана допомога у переведенні цього великого діла від усіх людей доброї волі.

Прохаємо прислати пожертви на адресу Комітету:

Educational and Research Committee
Ukrainian Congress Committee of America

Metropolitan Detroit Branch
P. O. Box 43, Madison Heights, Mich. 48071

НЕ ЗАБУДЬТЕ

ВІДНОВИТИ

ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

Змога жити, вчитися і ілітися своєю єдиніз шляхів, яким ви можете зробити із цього треба скористати!

Добра можливість

Багатокультурність є постійною політикою уряду, яка має вплив на всі ділянки канадського життя. Через багатокультурні програми, ваш канадський уряд дає змогу людям різного культурного походження використовувати свої ідеї із вигодою для себе, для своїх національних груп, та всього канадського народу. Скористайте із можливості збагатити ваше власне життя та допоможіть зробити Канаду сильнішою.

Реальність багатокультурності

Багатонаціональна культурна політика не тільки допомагає етнічно-культурним групам, але й робить дещо значно більше. Ця політика має горизонтальний вимір, що впливає на всю діяльність федерального уряду, забезпечуючи скоординованість федеральної політики, що відображає багатонаціональну канадську дійсність та проблеми етнічно-культурного суспільства такими, які вони є.

Директорат багатокультурності слідкує за тим, щоб органи масової інформації правдиво відображали культурне життя етнічних груп.

Одною з задач міністра, відповідального за проведення політики багатокультурності є забезпечення однакових спроможностей для всіх канадців, незалежно від їх етнічного походження, тому що в Канаді всі рівні.

Новий дух розуміння

Питання національної єдності потребує уваги всіх канадських етнічних груп. Ізоляція будь-якої етнічно-культурної групи веде до послаблення Канади. В пошуках нового взаєморозуміння дуже важливим є те, щоб кожна етнічно-культурна група подумала над цим питанням та виказала свої погляди, тому що майбутнє Канади однаково важливе для всіх нас.

Виклик багатокультурності

Часто буває тяжко примусити людей зрозуміти, що тільки працюючи разом, можна розв'язати загальні проблеми. Підтримуйте ваш уряд. Єднайтесь із всім канадським народом. Внесіть вашу частину в те, щоб зробити Канаду зразком для всього світу: багатокультурною, двомовною нацією, де кожний громадянин може жити у згоді та достатку. Живіть, вчіться та діліться вашою спадщиною, щоб допомогти зробити Канаду сильнішою.

З поглядами та пропозиціями, а також за інформаціями, звертайтеся на адресу:

16th Floor
Multiculturalism
66 Slater Street
Ottawa, Ontario
K1A 0M5

Багатокультурність

Єдність у Різності

культурною спадщиною ити Канаду сильнішою

Honourable Norman Cafik
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Norman Catik
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

Б. РУНИЧ

МОЇЙ ДОНІ

За вікном метелиця лютує,
Аж під вікна снігу намело.
А в кімнаті затишок. Струмуює
Із каміна сяюче тепло.

Ти сидиш, розніжена теплом,
Підібгавши ноги, на дивані,
А на телевізорнім екрані
Хтось однаково бореться із злом.

Не забудьте, що зараз у знемозі
Хтось іде у сніжну заметіль,
І, до смерти відданий меті,
Може він загинути в дорозі.

Ти живеш в ласковому теплі
Лиш тому, що в чонрій тиші ночі
Безтурботно спати неохочі
Ті, що хочуть щастя для Землі.

Б. БОРА

ВЕСНА

Весніє. Тепло. Довші й довші дні
І з кожним днем синіше небо.
Шумлять вітри надійно, березнево,
Летять назустріч голубій весні.

Вона іде — в намисті і стрічках,
Розспівана, весела, барвінкова,
Їй квіти стелить килимом діброва,
Хвалу співають води у річках.

Христос Воскрес! — вже носиться в повітрі.
Повісмо сонця мерехтить на вітри,
В пуштих котиках бриняТЬ гілки.

Зі стріх вода перлисто капле-капле
За журавлями линуть гагілки.
В садах пісні зозуля клепле й клепле.

Відповіді на питання із стор. 10

- 1) 1223 р., 2) Озівське море, 3) Роман Мстиславович, 4) Юрій II, 5) Через сто років, 6) Дону, 7) Полтви, 8) Чернігівської обл., 9) Кривий Ріг, 10) Київ, Черкаси, Дніпропетровське, Запоріжжя, Херсон.

ЗУСТРІЧ ОДУМ-У

США Й КАНАДИ

З УКРАЇНСЬКИМ

ГРОМАДЯНСТВОМ У 1978 РОЦІ

відбудеться 1, 2 і 3-го вересня

на оселі ОДУМ-У

в Лондон — Дорчестер — Канада

Слухайте радіопередачу ОДУМ-У

“МОЛОДА УКРАЇНА”

з радіовисильні

СНІН НА ХВИЛЯХ FM 101

в Торонто

КОЖНОЇ СУБОТИ

від 6:00 до 6:30 вечора

Керівництво:

Головна Виховна Рада Коша Старших
Виховників ОДУМ-У в Канаді.

МАЙБУТНЕ “МОЛОДОЇ УКРАЇНИ” ЗАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ І ВІД ТЕБЕ! ПРИЄДНУЙ
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

І. СТАРИЙ

ПРО СТАРЕНЬКОГО ДІДУСЯ І КРАСЕНЯ РОЗЕЛЬЧИКА

(Закінчення)

Другого дня Розельчик злими очима дивився на дідуся і все ловив його палець, щоб дзьобнути. Але минав час і поволі забувалася та нещаслива пригода. Поступово Розельчик звикав до дідуся. Уже не боявся і не тікав, коли дідусь відкривав дверці клітки і наводив там порядок. Розельчик спокійно собі сидів і стежив за дідусевою працею. Брав їжу з дідусевих рук, сідав йому на руку. Йому, видно, приємне було тепло дідусевого пальця, і він обхвачував його своїми пальчиками і сидів спокійно. Потім злазив униз, брав шматочок моркви, піднімався вгору, ловив дзьобиком дідусів палець (не кусав, а ласказо, ніби цілуочи). Знову сідав на руку. Стоячи на лівій лапці, держав у правій лапці кусочек моркви й поволенки дзьобав по маленькому шматочку. А дідусь милувався красенем і насолоджувався своїм маленьким щастям. Писав своєму любому внучкові, який у нього красень Розельчик живе. Про всі його звички написав онучкові. Послав і картину свого друга його різникольорові пір'їнки вклав у лист. Тільки про ту нещасливу пригоду не написав дідусь онучкові своєму, щоб не журити його. А онучок усім своїм друзям і вихователям у дитячому садочку розказував, який то красень Розельчик живе у його дідуся, і "портрет" Розельчика показував.

Щодалі, то більша росла дружба між дідусем і Розельчиком. Уже невдовзі можна буде й випустити з клітки любу пташку, щоб хоч у кімнаті політала на волі трошки.

Одного разу теплого соняшного дня виставив дідусь клітку з Розельчиком на балкон. Налив чистенької води, поклав їжі, почистив унизу клітку, поклав свіжих евкаліптових гілочок і листочків, сказав своєму Розельчикові: "Ну, гуляй собі на сонечку, мій хлопчуку, з горобчиками порозмовляй, а я піду в хату, займусь своїм ділом" ...

Чи багато часу минуло, не скажу вже того, тільки звернув дідусь увагу, що Розельчик його щось розспівався дуже. Виглянув у двері, аж... Розельчик його сидить на перильцях балкону, а клітка стоїть порожня... Остовпів дідусь. Стареча голова!... Чистив клітку й забув зачинити дверці!... А Розельчик сидів на перильцях яких п'ять кроків від дідуся і дивився на свого друга. Потім свиснув раз, у друге, змахнув крильцями, піднявся й полетів. Полетів так легенько, як ніби поплив у повітрі, наче він цілими днями літав, а не сидів увесь час у клітці. Перелетів площу і сів недалеко на дах будинка. Повернувся в бік дідуся, який стояв на балконі, дивився на втікача, простягав до нього руку, кликав його. Розельчик подивився на дідуся, посвистав іще, ніби сказав на прощання: "Спасибі, дідусю, за хліб і сіль. Ти був добрий до мене, але прощай. Спробую ще раз волі. Пошукаю, хоч гіршого, аби іншого, а назад до тебе не повернусь, не гнівайся".

Чи точно так сказав своїм свистом Розельчик, чи якось інакше, але так зрозумів дідусь думки

свого друга... Махнув крильцями знову Розельчик, піднявся й полетів у ближчий парк. Бачив дідусь, що сів він на високе дерево і сховався у його густому листі. Більше вже його дідусь не бачив. Чув час від часу знайомий свист. Ходив під деревом, кликав його, але даремно.

Повернувшись дідусь у свою порожню хату... Злову сам, знову та болюча самітність... Подивився на балкон, — стояла порожня клітка. Щойно недавно, зовсім недавно у ній сидів красень, такий, що, може, і нема другого такого в світі... принаймні, для дідуся нашого... А тепер стоїть порожня клітка... наче покійника звідти винесли.

Стояв дідусь, дивився на порожню клітку, а слози, старечі слізози, текли по його щоках і падали додолу... Та не помічав дідусь своїх сліз; він думав про долю свого зрадливого друга.

"Ех ти, бідний мій, нерозумний хлопчику! Ти ж не зумієш собі ладу дати. Ти не знаєш, як жити на волі. І знову почнеш себе з горя обскубувати й загинеш з голоду, бо не звик добувати сам собі їжу. Ти ів те, що тобі приносили й давали. Добре, якщо знайдеш когось знову, хто буде тебе доглядати й годувати... І як я забувся зачинити клітку?!!.. Називається: гаву впіймав, а свого Розельчика загубив".

Надійшла ніч. Майже не спав старенький, все турбувався: "Як там мій Розельчик? А може ще повернеться?" Залишив відчинену клітку на старому місці, відчинив двері з балкону в хату: може згадає і прилетить знову тією ж дорогою, як перший раз. Та прийшов ранок, а Розельчик не прилетів. Чулось старенькому — посвистував його Розельчик десь далеко. Чулось йому і вночі кілька разів. І вчувались йому в тому свисті якісь жалібні нотки, ніби скарга на лиху долю. Та, може, то все тільки так здавалося старенькому.

Так минув день, знову надходила ніч. Бюро погоди повідомило, що з півночі, з океану, до берегів наближається до нас штурм "Нана", ѹ співночі має бути вже в нас. Попереджали, щоб були напоготові. Чомусь завжди тим страшним штурмам, які нищать усе на своєму шляху після себе лишають жахливі руїни, дають ніжні гарні жіночі імена.

Дідусь турбувався за свого втікача. Що буде з ним, якщо він ще не знайшов собі десь затишного пристановища? І знову не спав, чекав штурму. Опівночі почалося. Одразу налетів і завив страшний вітер. Навколо тріщало, гуркотіло, вибухало, ніби з гармат. Близькавки перерізували білими смугами все небо, безперервно гримів грім. Дзвеніло скло у вікнах, і, здавалося, ось-ось розвалиться будинок. Згори лилися цілі потоки води, а потім по даху заторхкотів град.

До самого ранку лютувала страшна буря, і тільки перед світанком поступово затихло. Штурм пішов далі. Багато наробыла лиха "Нана". Сотні

Співжиття це важлива справа. ОСЬ, ЩО ОНТАРІО РОБИТЬ, ЩОБ ПОКРАЩАТИ ПОРОЗУМІННЯ ПОМІЖ ЛЮДЬМИ.

Із зростом відмінностей у нашому суспільстві, серед наших громад можуть поставати тертя. До нашого завдання належить нести допомогу поодиноким особам, групам і громадянам у полагодженні труднощів, які можуть заіснувати, та розряджувати напруження з метою осягнення кращого зрозуміння і витворення респекту.

Онтарійський кодекс прав людини має за завдання забезпечити всім людям права та гідність, незалежно від їхньої раси, віри, кольору, національності, предківщини, місця походження, віку (40-65), статі, сімейного стану.

Крім провадження слідства і посередництва у справах щодо дискримінації у таких ділянках, як праця, житлові приміщення, публічне обслуговування і засоби, оголошення на працю, розвіщування знаків і повідомлень, Онтарійська комісія прав людини старається спрямовувати свою працю на вироблення здоровіших стосунків поміж групами на громадському рівні.

Громадські поради є одною з найголовніших ролей Онтарійської комісії прав людини. Ми стараємося повалити бар'єри, що утруднюють зв'язок між групами, ведучи співпрацю з громадськими агенціями, інституціями і самими громадянами. Роз'яснюючи як права так і обов'язки всіх жителів у цій провінції, ми сподіваємося, що мету та завдання Кодексу можна буде осягнути.

Якщо бажаєте близьких інформацій чи потребуєте допомоги, звертайтеся до найближчого до вас бюро Онтарійської комісії прав людини:

HAMILTON
1 West Avenue South
Postal Zone: L8N 2R9
Telephone: 527-2951

SAULT STE. MARIE
125 Brock Street
Postal Zone: P6A 3B6
Telephone: 949-3331

KENORA
808 Robertson Street
Postal Zone: P9N 1X9
Telephone: 468-3128

SUDBURY
1538 LaSalle Boulevard
Postal Zone: P3A 1Z7
Telephone: 566-3071

KITCHENER
824 King Street West
Postal Zone: N2G 1G1
Telephone: 744-7308

THUNDER BAY
435 James St. S.
Postal Zone: P7E 6E3
Telephone: 475-1693

LONDON
560 Wellington St.
Postal Zone: N6A 3R4
Telephone: 438-7291

TORONTO
400 University Avenue
Postal Zone: M7A 1T7
Telephone: 965-6841

OTTAWA
2197 Riverside Drive
Postal Zone: K1H 7X3
Telephone: 731-2415

WINDSOR
500 Ouellette Avenue
Postal Zone: N9A 1B3
Telephone: 256-3611

PETERBOROUGH
267 Stewart St.
Postal Zone: K9J 3M8
Telephone: 743-0361

Ontario Human Rights Commission

Bette Stephenson, M. D.,
Minister of Labor

William Davis, Premier

Province of Ontario

домів лишилися без дахів, величезні дерева лежали на землі, вирвані з корінням.

Розгодинилося. Ішов наш старий у якісь своїй справі. Проходив через парк, що був близько його мешкання. Раптом, бачить під деревом якась чудова квітка розцвіла. Підійшов ближче, придвигився, — не квітка то була, мертвa пташка лежала на траві. Узяв у руки, — Еоже! Та це ж його Розельчик!... Так, він. І краятка червона, і жовта сорочечка, і хвостик його чудовий, і білі вуса зрослися разом із борідкою, як у старого кобзаря-бандуриста... Тільки грудочка знову наполовину обскубана... Бідачка! Не знайшов собі затишку, і убила його "Нана". Заплатив життям, шукаючи волі.

Держав у руках мертвe тільце свого маленько-го незірного друга і знову боляче відчув свою провину перед Розельчиком. Це ж він винен у його смерті. Через його недбалство Розельчик вилетів із клітки й загинув...

Приніс додому. Положив перед собою на стіл і так сидів, замислившись. Пригадав, як Розельчик, оцей Розельчик, що лежав перед ним тепер нерухомий, мертвий, — як він любив рух! Завжди він щось робив: чи то гілочки — кору обгризти, чи листочек — пощипати його по шматочку до кінця, чи шворочка, чи гудзик — поабвітися. А то захоче покупатися: хлюпаеться, бризкається, вилізе з води, обтрусиється, — і знову в воду, аж поки замориться.

Загорнув дідусь тільце свого друга маленького в кольоровий папір. Вибрали різні кольори, як і в Розельчика. Викопав могилку під своїми вікнами, де садив він квіти пахучі. Там, під квітами і буде спочивати маленька пташка, що майже все своє життя жила в неволі, а не звикла до неї, і все рвалась до волі, не розуміючи її, і не знаючи, як нею користуватися, тому й загинула.

Потяглися тепер однomanітні дні для дідуся. Встаючи ранком, знов дідусь, що й сьогодні буде те саме, що було вчора... А тут іще турботи за донечку та за внучка: щось давно вже був остан-

ній лист від них. Чи не сталося там у них чогось недобого? Може Петрусь захворів, а, може, якісь турботи, неприємності. Мало що може статися в житті. І не чекаєш, часом, нещасти, а воно само тебе знайде. А інколи і про смерть приходила думка. Заморився вже жити наш дідусь. Довгий і тяжкий шлях довелося топтати. Був і на коні, був і під конем... Всяко бувало.

Поїхав якось дідусь до міста. Треба було перейти вулицю. Почекав старенький зеленого світла, пішов...

Утікав зледій на краденому авті, а за ним гналась поліція. Не було часу тому злодієві дивитися на світло, яке воно: червоне чи зелене. Він тікав... А на передніх колесах сиділа, ученівшись своїми страшними кістлявими руками, дідуся смерть. Вона давно вже чекала старенького. Авто зі злодієм налетіло на дідуся. Смерть страшною вагою упала на старенького. Авто стрілою промчало й зникло, а на дорозі залишилася смерть із своєю жертвою...

А дома у поштовій скриньці чекав дідуся лист від донечки. І писала донечка татові радісну вістку.

Таточку мій любий!

Давно вже писала Вам, бо хотіла, щоб мій лист приніс Вам несподівану радість. Чекайте, дорогий мій таточку, до себе гостей. Невдовзі ми з Петрусем прийдемо до Вас. Уже все полагоджене. Ми з Петрусем тільки про те й говоримо, як ми з Вами зустрінемося. А Петрусь не дочекається, як він буде бавитися з Розельчиком. Яке то буде щастя для нас, що ми, нарешті, будемо всі разом!

До скорого й щасливого побачення!

Цілуємо Вас міцно-міцно, наш любий, дорогий татусь.

Ваша доня й онучок.

Ще й малюночок від Петруся у листі був...

Га тато вже не читав листа своєї донечки і не милувався малюночком свого внучка любого.

ПАНОРАМА НОВИН

Українська Інформаційна Служба "Смолоскип" оголосила недавно прізвища мало відомих у вільному світі українців, яких переслідують в Україні органи безпеки (КГБ).

Так, у січні 1977 року виключено з Київської консерваторії 23-літнього студента *Тараса Васильовича Мельника* за зв'язки з національно свідомими особами і за націоналістичні погляди.

В той же час виключено з Київської медичної школи студента *Богдана Миколаєвича Гульчого* за товаришування з Тарасом Мельником.

Сергія Миколаєвича Шевченка, 25-літнього студента Сільсько-господарського інституту, органи КГБ декілька разів допитували і погрожували виключенням з інституту за релігійні пере-

конання. Баптист С. Шевченко є членом церковної ради.

Київських студентів *Ященка, Бирюковича і Коваленка* затримали органи радянської безпеки лише за те, що вони готувалися до традиційної студентської коляди. Побоюються, що КГБ вдалося завербувати когось із студентів, який і доносить про настрої і діяльність студентів.

В червні 1977 року киянина *Iвана Русина* засудили на сім років ув'язнення за "крадіж" державного майна.

Русин закінчив у 1959 році Львівський політехнічний інститут, після чого працював у Києві. В 1965 р. його було засуджено на один рік ув'язнення в Мордовській АРСР за націоналістичні погляди.

12-го травня 1977 р. на летовищі в Харкові заарештовано і приміщено в психіатричній лікарні 22-літнього Віктора Івановича Боровського.

Декілька днів перед арештом, Боровський в телефонній розмові з Раїсою Руденко сказав про намір влаштувати перед будинком Верховної Ради УРСР в Києві демонстрацію в обороні її чоловіка, Миколи Руденка.

Розмову, очевидно, підслухали агенти КГБ і заарештували В. Боровського саме тоді, як він сідав у літак, що відлітав до Києва.

В психіатричній лікарні Боровському зробили інъєкцію галоперідолу, але пізніше в результаті протесту його матері, із лікарні його випустили.

Членів Української Гельсінської групи Миколу Матусевича і Мирослава Мариновича заарештували в результаті доносу агента радянської таємної поліції, прізвище якого вже відоме дисидентам в Україні.

Матусевич і Маринович зустрілися з цим агентом у канцелярії адвоката д-ра Обертаса в Києві. Розмова там ішла про завдання Гельсінської групи і про арешт Руденка і Тихого. Присутніми при розмові були київський студент Карпонюк і його приятелі Герцик і Ганна Коваленко.

Після цієї розмови Матусевича і Мариновича було заарештовано. Герцика виключено з комуністичної партії, Карпонюка виключено з університету, а на квартирах Ганни Коваленко та д-ра Обертаса переведено обшук.

Сьома ж, присутня при розмові в канцелярії адвоката, особа, відомий тепер агент таємної поліції, дістав на праці підвищення. Очевидно, його використають як свідка обвинувачення на суді Матусевича і Мариновича.

Василь Стусь, український політичний в'язень у Магаданській області, втікаючи від озброєних злочинців, вистрибнув із вікна другого поверху в'язниці і пошкодив п'ятирічного обох ніг так, що йому довелося два місяці лікуватися в лікарні.

Вашингтон (УІС "Смолоскіп") — Д-р Андрій Зварун, голова Вашингтонського Комітету Гельсінських гарантій для України і секретар комітету Богдан Ясен відбули 9-го січня 1978 р. в будинку Державного Департаменту розмову з Артуром Голдбергом, головою американської делегації на Београдській Конференції.

Керівники Вашингтонського Комітету поінформували амбасадора А. Голдберга про переслідування українських патріотів московським КГБ, а також порушили в розмові справу вживання дипломатичних заходів до звільнення з ув'язнення всіх членів Гельсінських груп в СРСР та їх виїзд за межі Радянського Союзу.

Амбасадор А. Голдберг висловив здивування, що американська преса дуже мало писала про перебіг Београдської Конференції, а канадська делегація взагалі не порушувала справи переслідування українців у Радянському Союзі.

Нью-Йорк — Комітет оборони радянських політичних в'язнів повідомив, що Міжнародна Ліга для людських прав почала кампанію в обороні заарештованого в Чернігові 12-го грудня 1977 р.

члена Української Громадської Групи для виконання Гельсінських угод, колишнього політичного в'язня, Левка Лук'яненка.

Левко Григорович Лук'яненко народився 1927 року на Чернігівщині, ветеран другої світової війни. Закінчив юридичний факультет Московського університету, працював спочатку адвокатом у Львівській області, а потім інструктором райкому комуністичної партії у Львівській області.

В травні 1961 р. закритий суд засудив Лук'яненка за намагання відірвати Україну від СРСР до розстрілу. Пізніше цей вирок замінено 15 роками ув'язнення.

В січні 1976 р. Лук'яненка, після відбуття карти, звільнено з тюрми, а в листопаді 1977 р. він став одним із членів Української Групи сприяння Гельсінським угодам, за що його знову заарештували.

ЛЕОНІД ПЛЮЩ У ЛІОНІ

Ліон (Франція) — Український священик о. Роман Салевич влаштував у Ліоні виставку українського прикладного мистецтва, на якій із промовою виступив запрошений із Парижу Леонід Плющ.

Газета "Ле прогре" з 25-го листопада помістила довгий репортаж Бернара Франжіна, в якому читаємо: "Це ні колишній політв'язень, ні марксист, ні математик, якого ліонський український клуб приймав учора в особі Плюща для відкриття виставки... Це був, перш за все, син України", який "повертається в Україну, бо ж у цьому клубі зrekонструйовано макет традиційної хати звідтіля, а також тому, що де він не був би, він дихає київським повітрям".

У розмові з репортером Плющ зауважив: "Тут не здогадуються навіть, що проблема України — це центральна проблема в СРСР. До речі, я можу зв'язатися з різними інтелектуалами і журналістами звідти, але з українцями — це неможливо. Бо якщо мене вони заарештували, то це також тому, що я був українським сепаратистом".

"Ле Журнал" з 24 листопада 1977 р. помістив інтерв'ю під заголовком: "Леонід Плющ у Ліоні: Европомунізм народився в Україні ще в 1920 році". На іншому місці редактор "Ле Журнал" переповів промову Плюща, який, між іншим, говорив: "Я зрозумів велику помилку Карла Маркса. Він хотів розв'язати національні проблеми, зважуючи їх до питань економічних і соціальних. Я — інтернаціоналіст, а він був космополіт. Інтернаціоналізм починається від любові до своєї нації, — точнісінько так само, як любов більшого починається від любові до самого себе".

"Москалі придушуєть українську культуру, — говорив далі Плющ. — Коли б ми були тепер у Києві, замість у Ліоні, вони сказали б нам: "Як це можливо, що тут усі картини, всі предмети, виключно українські! Ви — націоналісти!" "Але я вірю у відродження української батьківщини", — закінчив Леонід Плющ.

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

Члени управи торонтської філії ОДУМ-у. Перший ряд зліва: М. Крітюк, І. Поліщук, В. Харченко, О. Безкроїна, Л. Вакуловська. Другий ряд зліва: О. Лемеза, А. Левицький, П. Крітюк, О. Звірховський.

КОЛЯДА В ТОРОНТО

Група торонтських колядників-одумівців із зіркою.

ЯКИМИ ДОРОГАМИ ДАЛІ . . .

Це було не так давно. Всього місяць тому ми відзначили в Міннаполіс - Сейнт Пол ювілей філії ОДУМ-у та ТОП-у. Все було гарно підготовлене, зроблене, маса роботи вкладена і результатами, тепер їх підсумувавши, можемо бути задоволені. Ще раз напружилися цілою топівською-одумівською родиною і зробили добре діло для себе і для громади нашої.

Треба висловити щире спасибі ювілейному комітетові на чолі з Леонідом Рябоконем, СВП, та всім тим топівцям і одумівцям, які допомагали і співпрацювали в приготуваннях і переведенні свята. Також треба бути вдячним нашому громадянству за щиру підтримку і участь в наших святкуваннях.

Тепер, переживши успішно пе-ріод після ювілейного хвилювання та турбот, повертаємося до наших буднів, якими будемо прямувати до наступного 25-ліття. Якими дорогами будемо іти? Чи вгору, чи вниз? Який вибір для нас тепер: чи до досягнень, чи до упадків, про які згадували всі промовці на нашему святі.

Нам усім ясно є, що святкування 25-ліття одумівської філії відбулося лише тому, що на нашій дотеперішній дорозі було більше піднесень, ніж упадків, було

більше віри в себе, ніж зневір'я, бо було між нами більше тих, які вірили в ідею і призначення ОДУМівської організації і менше тих, які вбачали в ній лише забавово-товариське спілкування. Бо якщо було б навпаки, то не було б ювілею, бо не було б що відзначати.

Тому ще раз: в наших сучасних і майбутніх буднях, які створюватимуть панораму нашої праці, найперше думаймо про нашу мету. Думаймо не про себе кожен особисто, а про тих, які, сподіваємося, будуть відзначати наступний ювілей. І вибираймо, добре думаючи, дорогу для них тепер. Колись знову будуть говорити про друге чвертьсторіччя існування ОДУМ-у. Вже тепер ми можемо створити для них можливість говорити більше про успіхи, ніж занепадати, більше з вдячністю нам, ніж з критикою наших дій.

Отже, якими дорогами далі? Лише тими, які найкраще дадуть нам можливість виконувати нашу мету. Нею є: національне самозбереження нас і наших дітей та наступних поколінь. В цьому не може бути ніякого компромісу, бо інші дороги не оправдають нас перед історією.

А. ЛИСИЙ

В цім році, як і в попередніх роках, одумівці м. Торонто відвідали з колядою своїх членів і прихильників. У переведенні коляди багато праці вклав голова Товариства Одумівських Прихильників Федір Білаш, а в виготовленні зірок — Михайло Лебединський.

Треба ствердити, що діти колядували охоче і мали велике задоволення. Однаке відчувався брак підтримки з боку батьків. Здається, що діти є більше зацікавлені затримати цю чудову релігійну традицію, ніж їхні батьки.

Управа ТОП-у складає подяку всім тим, хто допомагав у коляді і цим підсилив фінансові спроможності торонтського ТОП-у для праці з молоддю. Зокрема дякуємо всім водіям авт, а саме: Ф. Білашу, В. Тимошенку, П. Дроздові, П. Родакові, М. Балдецькому, І. Корцеві, Я. Юхименкові і В. Ліщині.

**

Учитель до учнів:

— Хто скаже, від чого буває роса?

— Я знаю, — підняла руку Оленка. — Земля крутиться так швидко, що їй так гаряче, що вона аж потіє. То і є роса.

Родинна Хроніка

Дебора і Петро Васьки

ВЕСІЛЬНІ ДЗВОНИ В ЛОНДОНІ

В суботу 15-го жовтня 1977 р. в Лондоні, Онтаріо, відбулося вінчання молодої пари — Петра Васька і Дебори Паркер.

Вінчання відбулося в Метрополітан Юнайтед церкві, до якої належить молода.

Після вінчання відбувалось весільне прийняття в Українському Центрі, заля якого була заповнена запрошеними гостями і родичами з обох сторін, від молодої і молодого. Прийняття відбулось взірцево, в прязній весільній атмосфері.

Після представлення головного стола і тостів за молодих та їх батьків, новоодруженим склав привіт та побажання всього найкращого батько молодого пан Василь Васько.

Батько радив молодим завжди пам'ятати, що життя подібне до дороги: деякі проміжки будуть рівні і надзвичайно гарні, а деякі неприємні і небезпечні. "Та хай ці труднощі не зраджують вас! Не падайте в паніку, добре проаналізуйте ситуацію,—радив батько і вихід знайдете. Використовуйте перешкоди як перехідний камінь до кращого майбутнього".

В кінці привітання п. Васько побажав молодим щастя та успіхів, а гостям подякував за присутність на весіллі.

В неділю, як уже водиться, відбулись поправини в новозбудованім домі п. Васька. До речі, п. Васько є відомий підприємець — будівельник в Лондоні, а тому приємно було оглянути новопобудовану хату, прекрасно оздоблену всередині і зовні, з прилеглими розваговими площами для гри в голф і теніс, із ставком, альтанками і водоглядами. Сама хата надзвичайно гарна, в ній два басейни, один для купання на протязі цілого року, а другий, менший, з водяними струменями під високим тиском для масажу, парної і багато інших вигод. Все це надзвичайно добре оздоблено мозаїкою і керамікою.

Прогулявшись, засіли всі за стіл і під час обіду випили за господарів дому та їхніх дітей. Не забули також і за українську пресу, на фонд якої перевів збірку пан М. Тищенко і пані Близнюк. Пожертви склали: п. Васько 100.00 дол. по \$10.00: М. Тищенко, Ф. Подопригора, К. Моль, М. Вайденберг, А. Поліщук, А. Річмонд, А. Король, М. Співак, Дж. Фідер, Р. Ковалчук, Вебб, по \$8.00: В. Овчаренко; по \$5.00: В. Василенко, Ол. Василенко, Б. Яремченко, Ів. Винничук, П. Моринець, О. Гарасим, М. Гарасим, Т. Батлей, В. Банабко, В. Бабенко, по \$2.00: М. Близнюк, В. Новобрачнєць, С. Сорока, В. Рожаловський, Ів. Лук'яненко, П. Росохальський, М. Яцько, М. Савчук.

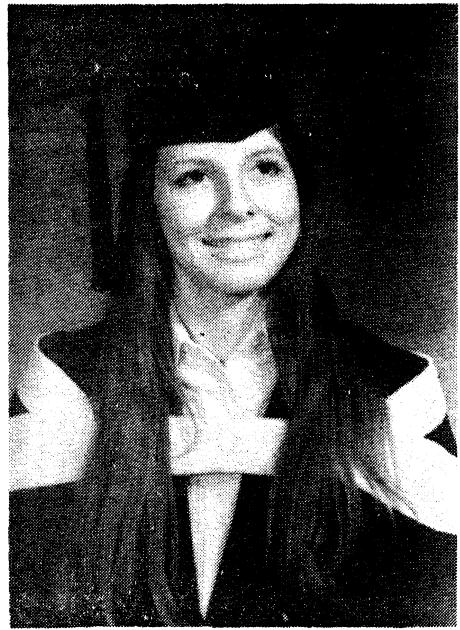
З цієї збірки 80.00 дол. було призначено на журнал "Молода Україна". Всім жертводавцям щире спасибі.

Ф. Попра

НАШІ ЗДОБУВАЮТЬ ОСВІТУ

Одумівка Галина Жовтоніжка 19-го червня 1977-го року закінчила з відзначенням географічний факультет при Конкордія університеті в Монреалі та отримала ступінь бакалавра і стипендію на дальші студії.

Галина народилася в м. Монреалі, в родині активних громадських діячів Миколи і Ніни Жовтоніжків (батько, за заслуги, має звання почесного голови Громади), і дісталася добре виховання в родині. Крім обов'язкової школи, вона навчалася в рід-

Галина Жовтоніжка

ній Українській школі при церкві Св. Покрови, була активною членкинею ОДУМ-у (філія в Монреалі), виконуючи в управі обов'язки секретаря, а потім голови філії. Галина не дармувала в літній час, а закінчила курс виховників ОДУМ-у і працювала виховницею в час літнього таборування на одумівських оселях.

Прекрасно володючи українською мовою, Галина учителювала при рідній школі понад три роки та брала участь у церковному і світському хорах при церкві Св. Покрови.

Зараз Галина продовжує nauку в Карлтон університеті м. Оттави та прийнята до асоціації Географів Канади.

Ми тішимось успіхами взагалі нашої молоді, а цим разом тішилися успіхами Галини, та з цього приводу щиро вітаємо її з нагоди закінчення першого ступеня науки та бажаємо найкращих успіхів у дальших студіях, щоб дочекатися висловити її поздоровлення зсягненням докторату.

Щастя їй, Боже!

В. С.

У хаті кожного одумівця повинен бути журнал

"МОЛОДА УКРАЇНА"

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ В. І Л. ПАВЛЕНКІВ

Найменші гості вітають Віктора і Лесю Павленків

Фото Ів. Корець

В суботу, 26-го листопада 1977 року, в Торонті рідні і друзі відзначили 25-ліття подружжя Віктора і Лесі Павленків.

Після молебня, який відправив о. Дмитро Фотій в сослуженні з о. Юрієм Ференсівим в Українській Православній Катедрі св. Володимира, присутні, біля 150 осіб, перейшли до пишно прибраної катедральної зали, де відбулося ювілейне приняття.

Ювілятів вітали п.п. П. Бубела, о. Дм. Фотій, добр. М. Фотій, А. Галан, В. Ситник, пані К. Сидоренко і пані М. Волосевич. Особливо зворушливий був привіт дочок Наталі і Ліди. Говорячи про мир і згоду в сім'ї, згадали, що дотепер на всі вакації родина Павленків їхала разом.

Опісля слідували вечеरя і завава.

Віктор Павленко вже 8 років в суботу працює вчителем у школі ім. Т. Шевченка при катедрі св. Золотимири. Його дружина Лесья, дочка покійного єпископа Платона і колишня хористка катедрального хору, працює в українській кредитівці. Обоє багато років є активними членами катедральної громади.

З ініціативи Ів. Кореця, юні одумівці Оля Корець і Олександер Емець, зробили між присутніми збірку на українську пресу, з якої \$26.50 призначено на "Молоді Україну".

Організаторами цього взірцевого прийняття були пані Раїя Вакуловська, Ліна Дрозд, Поля Маслівець і панове Петро Бубела та Павло Волосевич.

Бажаємо многих і щастливих літ ювілятам.

М. Ж.

ЧЕРНІГІВСЬКІ ВИШИВАНІ ВЕЧЕРНИЦІ

15-го жовтня 1977 року, в Торонто, в приміщенні Православної Громади при 404 Бетирст вул., відбулися шості з черги традиційні Чернігівські Вечерниці. Як у попередніх, так і в цьому році, Вечерниці відбулися успішно. Це, звичайно, треба завдячувати Комітетові, який над цим так широко працював. А це були: М. Підлісний, Н. Проненко, І. Кучерявенко, п-во Макей, Ф. Білаш, О. Свистун, п-во Яковишенки, п. Ходаченко, Ф. Вовкодав, П. Глущаниця, К. Щербань, К. Безкров-

на, В. Топиха та багато інших, яким завдячуються успіхи Чернігівських Вішиваних Вечерниць.

Під час останніх чотирьох років, на вечеरницях вибирали Королеву Чернігівських Вечерниць, яка була одноразово Королевою "Українських Вістей". В цьому році, як і в попередніх роках, вибирали королеву витяганням одного з проданих квитків. Цьогорічна королева є Міланка Лопата, дружина чернігівця, зі славного міста Батурина, Василя Лопати.

Чистого прибутку з цьогорічних Вечерниць є \$514.00. Якщо ж взяти під увагу, що в касі при кредитівці залишилося з попередніх вечеरниць \$329.00, то на сьогодні маємо в кредитівці \$844.00.

З цієї суми на "Українські Вісті" (Новий Ульм, Німеччина) вислано \$500.00
Допомога родині Плющів 50.00
На журнал "Молода Україна" 50.00
На журнал "Нові дні" 25.00
До милої зустрічі на наступних вечеरницях!

Новомир Підлісний

ПОПРАВКИ

У дolisі "Ювілейні дзвони в Ошаві" в "М. У." ч. 262, стор. 21, було помилково зазначено, що Михайло Сеник ніколи не був в ОДУМ-і. В дійсності, М. Сеник був членом команди юнодумівської філії ОДУМ-у і далі є в рядах цієї організації. Як соліст і конферансье він виступав на численних одумівських концертах і зустрічах. В 1976 р. М. Сеник був членом команда юнодумівського табору ім. С. Петлюри на оселі "Київ".

Також, пані Олександра Тищенко з Лондону є сестра пані Катерини Сірко, а не її чоловіка, як було подано.

**

В "М. У." ч. 263, стор. 21, підпис під фотографією мав бути "Надія і Іван Данильченки".

**

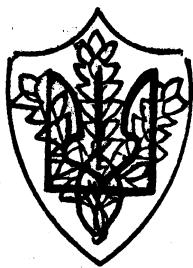
У списку із збіркової кампанії ЦК ОДУМ-у в 1977 р., друкованому в "М. У." ч. 263, стор. 24, слідуючі імена жертводавців були пропущені або пожертви неправильно подані.

Список жертводавців на організаційні потреби ОДУМ-у

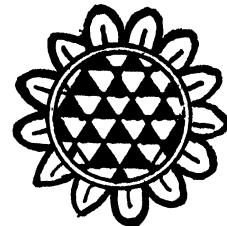
Терещенко Л.	\$20.00
Ковалевський Микола	15.00
Білаш Федір	10.00
Науменко Гліб	7.50

Список жертводавців на пресовий фонд журналу "Молода Україна"

Донченко Іван	\$2.00

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Антін ШАК

**

Над річкою Случчю,
Де скелясті кручі,
Народилась Леся,
Чарівна, співуча.
В блакитного неба взяла собі очі,
В лісових берізок — стан стрункий
дівочий.

У дубів поліських — силу і наснагу,
В рідного народу — мужність і відвагу,
У царській темниці було Лесі тісно,
І, рвучись на волю, заспівала пісню.

Полум'яна пісня кликала до бою
За народне щастя, за народну долю.
І над нашим краєм пісня лине
дзвінко,
Вічна тобі слава, Лесю Українко!

В ПАМ'ЯТЬ ПРОРОКІВ

Гей, погляньте тут кохані,
Чи портрети вам ці знані?...
Хто глядить із них на вас?
— Леся і Кобзар Тарас...

Лесю славну знають всюди,
Що хоренъкі мала груди,
А серденько мов дзвінок, —
Ще ось чути голосок!...

Місяць лютий — це ж змагання,
Боротьба, а не вагання!
Леся в нім прийшла на світ,
Леся немічна — граніт!

А найбільший — це Шевченко,
Він немов вложив серденько
В груди кожному із нас...
Піонер, борець — Тарас!...

Місяць березень — це ж втіха,
Це кінець зими і лиха!
В нім вродився наш Кобзар,
В нім погас і слова жар...

Місяць березень — це ж свято,
Це ж весни, життя початок!
Без меча родивсь вояк!
Чи ж не Божий в тому знак?!

Гей, великі це пророки:
Нам вказали перші кроки,
Слово їх, мов з неба грім
Відчинило очі всім!...

Їм вклонитись — це замало!
Гей, до діла, діти, жвано!
Буде це для них привіт!
Це ж Шевченків заповіт!...

С-Ч

Ліля Лисенко (в окулярах) дає лекцію з кераміки групі юних одумівок під час суботніх занять в Торонто.

Фото: Ів. Корець

Остап ЛИСЕНКО

З ДАВНІХ ЛІТ

(Уривок)

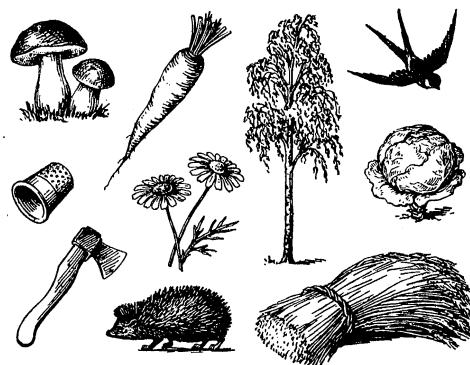
...Лесі було, мабуть, років з 18. Була вона завжди жвава, енергійна, дуже любила нас, дітей, і, пам'ятаю, приймала активну участь в наших розвагах, головне, в тих вечірках, які батько*) улаштовував для нас і для дітей близьких нам людей на Шевченкові свята, а також у виставах дитячих опер, створених батьком: "Коза-Дереза", "Пан Коцький", "Зима і Весна".

Леся дуже серйозно відносилась до організації дитячих Шевченківських вечорів, надавала їм великого значення і примушувала і нас, дітей, серйозно ставити до участі в них: виучувала з нами вірші Шевченка, допомагала старшим дітям складати слово про життя Шевченка, підспівувала нам у хорі дитячому, який організував батько, акомпануючи нам на роялі.

Не дивлячись на те, що Леся Українка була тоді молода, батько мій ставився до неї з глибокою пошаною. Як світлішало його обличчя, коли на хвилину забігала до нас Леся, наша Леся.

Струнка дівчина з гарними косами, з глибокими сірими очима, з чудовою доброю усмішкою, залишилась вона такою в моїй пам'яті з давніх років.

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ ЗАГАДКИ ПРО ПРЕДМЕТИ,
ЩО ТУТ НАМАЛЬОВАНІ?

Відповіді на метаграми в ч. 263 "М. У.":

1. злива — слива
2. дім — дим
3. вовк — шовк
4. замет — намет
5. дудка — вудка

Розв'язка на "сходи" в ч. 263:

до	дружина
дим	добробут
доля	доповідач
дошка	дороговказ
долото	драматургія
	догадливість

*) Микола Віталійович Лисенко.

СТАВАЙТЕ УДЛОВЦЯМИ ОДУМІВСЬКОЇ ОСЕЛІ “УКРАЇНА”

ОСЕЛЯ ЗНАХОДИТЬСЯ В МІСТЕЧКУ ДОРЧЕСТЕР, ОНТ., БІЛЯ МІСТА ЛОНДОН
1/4 МИЛІ ВІД СИТІ ЛІМІТ.

Це — 110 акрів прекрасно розташованої фарми
ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ ПРОСИМО ЗВЕРТАТИСЯ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ОСЕЛІ:

Лондон: Б. Яремченко	519-681-7468	Бафало: П. Маковський	716-992-9825
Торонто: І. Данильченко	416-274-2249	" І. Доценко	716-877-3746
" В. Тимошенко	416-742-3385	Міннеаполіс-Ст. Пол:	
Ошава: Ю. Лисик	416-728-2256	Д-р А. Лисий	612-377-4031
" Г. Неліпа	416-533-5135	" О. Гуща	612-227-5859
Гамільтон: М. Ситник	416-527-6327	Гошен-Елкгарт: А. Луценко	219-264-2684
Ст. Кетерінс: С. Захарчинський	416-527-6327	" В. Швець	219-262-1397
" А. Озимчак	416-562-7232	Саут Бавнд-Брук: О. Шевченко	201-725-5322
Монреаль: А. Білоцерківський	514-366-1775	Сомерсет: І. Павленко	201-548-7903
Детройт: І. Петруша	313-689-1159	Клівленд: В. Пономаренко	216-661-3773
" М. Смік	313-273-7726	" Л. Середа	
Чікаго: О. Коновал	312-259-9207		
" П. Коновал	312-259-9076		

або пишіть на адресу:

“UKRAINIA” VACATION RESORT INC.
P. O. BOX 4432
LONDON, ONTARIO CANADA, N5W 5J2

НА ВИПРОДАЖ У ВИДАВНИЦТВІ “МОЛОДА УКРАЇНА” Є ТАКІ ВИДАННЯ:

ПОРАДНИК ОДУМІВЦЯ (частина 1)	\$5.00
ПОРАДНИК ОДУМІВЦЯ (частина 2)	\$7.00
АЛЬМАНАХ ОДУМ-у	\$5.00
М. Ситник. ЦВІТ ПАПОРОТІ. Збірка поезій.	
у твердій оправі	\$6.50
у м'якій оправі	\$5.00
I. Гончаренко. ПРАВИЛА ВИХОВАННЯ ДИТИНИ.	\$1.00
Є. Федоренко. СТИЛЕВІ ШУКАННЯ М. КОЦЮБИНСЬКОГО.	\$1.50
C. Кузьменко. НОБОТАЛАЛАІВСЬКІ РЕФЛЕКСІЇ.	
І умористичні й не гумористичні оповідання	\$4.00

Замовлення присилайте до адміністрації “Молода Україна”

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за різні щадничі пляни **7-8½ %**
- Дає малі і великі, особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекурацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожуючих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добре кредитові звіти
- 27 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щадіть ще кіж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:

2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

ЖАРТИ

Учитель до учня:

— От скажи ти, Івасю: скільки б мама твоя заплатила за 3 кг яблук, якщо 1 кг коштує 20 центів?

— О, то тяжко сказати, бо моя мама завжди дуже торгується.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

ЖЕРТВУВАЛИ:

Товариство Одумівських	
Приятелів — Відділ Ошава,	\$25.00
— Коляда	
Юхименко Яків, Торонто,	25.00
Канада	
Дубилко Іван, Торонто,	20.00
Канада	
Гавриш Ольга, Торонто,	15.00
Канада	
Стовба Олександер, Парма,	12.50
Огайо, США	
Пилипенко Василь, Вінніпег,	10.00
Ман., Канада	
Грушецький Микола, Франція	9.07
Нечай Валеріян, Монреал,	
Канада	5.00
Фурсик Микола, Гавел,	
Н. Дж., США	2.50
Гурський Петро, Челтенгем,	
Пен., США	2.50
Токар Марія, Ніагара Фолс,	
Канада	2.50
Павлюк Леонід, Ошава,	
Канада	2.50
Лосипайлло Марія, Форт	
Лотердейл, США	2.50
Стадниченко Едуард, Любек,	
Зах. Німеччина	2.00
Стадниченко Валентин,	
Любек, Зах. Німеччина	2.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Д-р А. Лисий, Міннеаполіс,	1
США	
Олександр Харченко, Торонто	1
Іван Наливайко, Гамільтон,	
Канада	2

Жертводавцям і прихильникам "Молодої України" щира подяка!

Ред. й адмін. "М. У."

**

Міліціонер до хлопця на вулиці:

— А скажи, хлопче, чи твій батько самогон варить?
— Та хто б його варив? Вони його сирим п'ють.

**

При комунізмі учень запитує вчителя:

— А що то було "соціалізм"?
Учитель: — А то був час, коли за маслом треба було стояти в черві.

Учень: — А що то таке "масло"?

ROCHESTER FURNITURE

CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:
віталень, спалень, ідалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 COLLEGE STREET

Toronto, Ontario

Tel.: 364-1434

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки, українські часописи та журнали, пластинки, друкарські машинки, різьбу та кераміку, полотна, нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарунків на різніоказії.

Просимо ласково нас відвідати!

**

— Ну, сусідо, чи взяли обезпечення на майно й поле?

— Та взяв: від вогню й граду.

— О! Богонь, то я розумію, а якже зробити град?

**

— Випиймо, куме, бо може вже скоро й не побачимось...

— А я вже вас, куме, й зараз не бачу.

**

— У твоєї жінки такий гарний маленький ротик.

— Та я й сам це бачу й дивуся, як у ньому може вміщатися такий язик?

Ціна 75 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

83 SIX POINT ROAD
TORONTO, ONT.
M8Z 2X3

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі

Тел.: 231-2281
231-2282

Обслуга гарантована!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ СОЮЗ

БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО - ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ

В АМЕРИЦІ І КАНАДІ

що нараховує понад 24 тисячі членів і понад \$9,500.000.00
членського майна.

Український Робітничий Союз має добірні найновішого типу поліси обезпечення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів.

Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму українському народові морально і матеріально в його стремлінні визволитися з чужого поневолення і здобути самостійну, соборну, демократичну Україну. Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спортивним справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, українським студентам у вищих школах. Видає свій, демократичного напрямку часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н. Й.

Головний осідок УРСоюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U. S. A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649